

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Věrou Šimůnkovou v právní věci žalobců: **a) H. V. b) H. I.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra (Odbor azylové a migrační politiky)**, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, poštovní schránka 21/OAM, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 6. 2010, č.j. OAM-107/LE-BE05-BE03-2010, E.č. L008600, L008601

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 29. 6. 2010, č.j. OAM-107/LE-BE05-BE03-2010 se z r u š u j e a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení..**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobci (žadatelé o udělení mezinárodní ochrany) se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) domáhají zrušení rozhodnutí žalovaného, jímž bylo podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zastaveno řízení o udělení mezinárodní ochrany z důvodu nepřípustnosti žádosti podle § 10a písm. e) zákona o azylu, protože žalobkyně [také jako zákonná zástupkyně žalobce ad b)] neuvedla žádné nové skutečnosti, které by odůvodňovaly opětovné posouzení případu. Podle žalovaného potvrdila žalobkyně, že opakovanou žádost podala ze stejného důvodu jako dříve [snaha o legalizaci pobytu na území České republiky (dále jen „ČR“) proto, že chce žít v ČR se synem a přítelem - otcem syna] a snažila se pouze dovolávat možných problémů v případě návratu do země původu kvůli příteli (pronásledován pro politické názory), které vztahovala na sebe a syna, ačkoli žalobkyni nebránily žádné okolnosti uvést tuto skutečnost již dříve a tvrzení, že dříve se jí to přítel obával sdělit, není pro správní orgán relevantní důvod ke změně předchozího rozhodnutí, ani pro vedení dalšího řízení a opakovaně posuzovat uváděné důvody.

Z odůvodnění napadeného rozhodnutí dále vyplývá, že žalobkyně podala dne 6. 5. 2010 jménem svým a svého nezletilého syna opakovanou žádost, ve které uvedla, že žádost podává z týchž důvodů jako předchozí žádost a doplnila, že o udělení mezinárodní ochrany navíc žádá kvůli problémům přítele, kterému na Ukrajině hrozí pro zastávání politických názorů (byl členem Varta-Ruchu) pronásledování a fyzická likvidace. Stejně nebezpečí tak hrozí jí i synovi, o kterého má jeho otec strach. Chtěla by žít na území ČR společně s rodinou. Správní orgán konstatoval, že žalobkyně poprvé požádala o mezinárodní ochranu dne 20. 2. 2009; rozhodnutím žalovaného ze dne 5. 3. 2009, čj. OAM-73/LE-05-05-2009 byla žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu; žaloba proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2010, sp. zn. 4 Az 4/2009. Správní orgán nad rámce uvedl, že v rozhodnutí o žádosti přítele žalobkyně (Kolodnytsky Ihor) o udělení mezinárodní ochrany ze dne 24. 6. 2010, čj. OAM-467/VL-18-K02-2009 neshledal obavy jmenovaného z návratu do vlasti za opodstatněné. Správní orgán závěrem odkázal na právní úpravu pobytu cizinců podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, které může žalobkyně (za splnění v něm uvedených podmínek) využít.

Žalobci v žalobě namítají porušení ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „spr. ř.“), neboť žalovaný nezjistil skutkový stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný vzhledem k okolnostem daného případu (§ 2 odst. 4 spr. ř.) a porušení ustanovení § 25 písm. i) zákona o azylu a požádali o přiznání odkladného účinku žalobě. Jsou přesvědčeni, že žalovaný zneužil své pravomoci, neboť v jejich případě nebyl oprávněn aplikovat ustanovení zákona o azylu o zastavení řízení z důvodu nepřipustnosti žádosti, protože žalobkyně uvedla novou skutečnost - hrozbu nebezpečí pro žalobkyni a syna v důsledku členství přítele v hnutí Varta-Ruch a kvůli jeho pronásledování za politické názory. Ačkoli tak žalobkyně splnila podmínku pro meritorní posouzení druhé žádosti, protože uvedla novou skutečnost, o které z objektivních důvodů nemohla hovořit v předchozím řízení (nevěděla o tom, přítel jí to dříve neřekl), žalovaný přesto žádost označil za nepřipustnou a řízení zastavil, čímž zjevně porušil § 10a písm. e) ve spojení s § 25 písm. i) zákona o azylu. Žalovaný se navíc k pronásledování jejího druhá a s tím související hrozbě pronásledování žalobců žádným způsobem nevyjádřil a meritorně nezkoumal, zda jim hrozí pronásledování v případě návratu na Ukrajinu. Žalobkyně současně poukázala na zásadu non-refoulement a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, čj. 2 Azs 48/2007 – 71, ve kterém označený soud dospěl k závěru, že: „*Nesmí proto použít vnitrostátní procesní normu, pokud by její aplikace nutně a nevyhnutelně vedla k porušení zásady non-refoulement obsažené v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků či k porušení zákazu vyhostit cizince do země, kde by byl vystaven hrozbě mučení či nelidského a ponižujícího zacházení či trestu, jenž vyplývá z čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva tento článek vykládající.*“ V souladu se zásadou non-refoulement je proto správní orgán povinen vycházet ze skutkového stavu v době rozhodování, pokud by jiný postup vedl k porušení této zásady (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, čj. 2 Azs 46/2008 – 58). Žalobkyně je toho názoru, že žalovaný měl před zastavením řízení posoudit její osobní situaci s pravidlem non-refoulement nejen z hlediska obecného mezinárodního práva a Úmluvy o právním postavení uprchlíků, nýbrž také z hlediska Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a judikatury Evropského soudu pro lidská práva toto pravidlo dotvářející. Z napadeného rozhodnutí nevyplývá, že by tak správní orgán učinil. Závěrem žalobkyně namítla nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek odůvodnění splnění podmínek pro zastavení řízení, jak uvedla shora.

Žalovaný v písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby. Popřel oprávněnost žalobních výhrad a odkázal na obsah správního spisu, včetně vydaného rozhodnutí, které je v souladu se zákonem. Konstatoval, že žalobkyně nedokázala ani blíže specifikovat politické problémy a pronásledování přítele, ale přesto usoudila, že by v případě návratu do vlasti mohla mít ona i její syn stejné problémy jako její přítel. Skutečnost, že o nynějších problémech nemohla dříve hovořit, protože jí nebyly známy, nejsou relevantní pro změnu rozhodnutí ani pro vedení dalšího řízení a opakované posouzení uváděných důvodů. Žádost označil za účelovou, sloužící k dosažení legalizace pobytu na území ČR.

Soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, dospěl k závěru o důvodnosti žaloby. Uvedený závěr učinil na základě následujících úvah:

Z rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 3. 2009, čj. OAM-73/LE-05-05-2009 o první žádosti, které je součástí spisového materiálu k nyní projednávané žádosti, vyplývá, že žalobkyně v předchozí žádosti uvedla, že v ČR chce zůstat s přítelem a synem, protože je zde práce a na Ukrajině by neuzivila své děti. Žádost žalobkyně byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu.

V druhé žádosti podané dne 6. 5. 2010 žalobkyně nad rámce předchozích důvodů uvedla, že se obává pronásledování pro politické názory zastávané jejím přítelem a otcem jejího syna, pro které by mohla být spolu se synem pronásledována, pokud by se museli vrátit do země původu. Při pohovoru dne 10. 5. 2010 sdělila, že od přítele ví, že byl členem nějaké politické strany nebo něčeho takového a že jeho rodina je v současné době nějakým způsobem pronásledována. Tuto skutečnost se dověděla asi před čtyřmi měsíci. Má obavu z pronásledování své osoby a syna, protože na Ukrajině to tak chodí; situace se v poslední době ještě zhoršila, protože současný prezident je proruský. Ví jen, že přítel byl členem hnutí Varta-Ruch. Chtěla by zůstat v ČR a žít tady s rodinou.

V souvislosti s případem žalobců odkazuje soud na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. na rozsudek ze dne 23. 9. 2009, čj. 1 Azs 43/2009 – 66, v němž Nejvyšší správní soud mimo jiné uvedl, že: *“Zákon o azylu nijak blíže nevymezuje rozsah, podobu ani množství nových skutečností či zjištění, které by měl žadatel o udělení mezinárodní ochrany ke své opakované žádosti doložit, aby nebyl aplikován § 10a písm. e) téhož zákona. Z hlediska historického lze konstatovat, že podle § 10 odst. 3 zákona o azylu ve znění před novelou č. 379/2007 Sb., byl cizinec, který v České republice o udělení mezinárodní ochrany již žádal, oprávněn podat novou žádost nejdříve dva roky od pravomocného ukončení předchozího řízení. Ustanovení § 10 odst. 4 téhož zákona umožňovalo žalovanému dvouletou lhůtu prominout, a to v případech hodných zvláštního zřetele. S účinností výše uvedené novely byla citovaná ustanovení zrušena, a možnost podat opakovanou žádost o mezinárodní ochranu tak není omezena žádným časovým limitem. Ten byl ovšem nahrazen rozšířením případů nepřípustnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany v § 10a zákona o azylu, konkrétně právě písm. e). V důvodové zprávě k vládnímu návrhu výše uvedeného zákona (Sněmovní tisk 191/0, dostupný na digitálním repozitáři www.psp.cz) je však pouze uvedeno, že pod písmenem e) jsou řešeny případy opakovaných žádostí podávaných ze stejných důvodů jako žádosti předchozí.*

Podle uvedené důvodové zprávy bylo hlavním cílem změn zákona o azylu do českého právního řádu upravujícího procesní pravidla řízení o mezinárodní ochraně transponovat

minimální normy pro řízení o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka stanovené Směrnicí Rady 2005/85/ES, o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka, publ. Úř. věst. L 326, 13. 12. 2005, s. 13 - 34 (dále jen „procedurální směrnice“). Podle čl. 25 písm. f) procedurální směrnice členské státy mohou považovat žádost o azyl za nepřijatelnou, pokud žadatel po pravomocném rozhodnutí podal stejnou žádost.

Odborná literatura ve vztahu k tomuto ustanovení procedurální směrnice uvádí, že „musí být vykládáno jazykově: pouze pokud je následná žádost založena na zcela stejných důvodech jako žádost předchozí, může být shledána nepřijatelnou. Pokud žadatel uplatní nové skutečnosti (elements), žádost z tohoto důvodu nepřijatelnou shledat nelze.“ (Srov. BATTJES, H.: European Asylum Law and International Law. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers, 2006, s. 338-339)

Pro účely aplikace zákona o azylu v těch částech, které transponují závazky z procedurální směrnice, může být vedle judikatury Soudního dvora ES relevantní též judikatura soudů členských států Evropské unie (viz interpretační zásady stanovené rozhodnutím ze dne 6. 10. 1982 CILFIT, 283/81, Recueil, s. 3415, srov. k tomu rozsudek NSS ze dne 15. 8. 2008, čj. 5 Azs 24/2008 - 48, publ. pod 1724/2008 Sb. NSS). Např. v Německu se opakovaná žádost posuzuje v rámci obnovy řízení podle předpisů správního řízení. Z dostupné judikatury lze dovodit, že novou skutečností je mj. podstatné zhoršení nemoci pro účely posouzení překážek vycestování, pokud toto zhoršení nebylo stěžovateli známo dříve (rozsudek Spolkového správního soudu ze dne 17. 10. 2006, sp. zn. BVerwG I C 18.05; rozsudek ze dne 20. 10. 2004, čj. BVerwG I C 15.03, oba přístupné na <http://www.bverwg.de/>).

Procedurální směrnice i důvodová zpráva ke zmiňované novele zákona o azylu používají pojmy „stejná žádost“ a „stejně důvody žádosti“, zákon o azylu však v § 10a písm. e) oproti tomu vyžaduje ke své aplikaci neexistenci nových skutečností či zjištění, které nebyly bez jeho vlastního zavinění předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení.

Aplikací § 10a písm. e) zákona o azylu se zdejší soud v obecné rovině zabýval v rozsudku z 30. 6. 2009, čj. 4 Azs 23/2009 - 64, v němž zejm. konstatoval: [Podává-li žadatel o mezinárodní ochranu opakovanou žádost, stanoví zákon o azylu pro věcné posouzení žádosti podmínku tvrzení nových skutečností či zjištění. Je tedy povinností žadatele, aby takovéto nové skutečnosti či zjištění správnímu orgánu v nové žádosti uvedl. V opačném případě je nucen správní orgán na základě citového § 10a písm. e) zákona o azylu posoudit žádost jako nepřijatelnou.

Podrobně se výkladem předmětného ustanovení zdejší soud zabýval i v rozsudku z 11. 6. 2009, čj. 9 Azs 5/2009 - 65, v němž mj. konstatoval: „Lze tedy uzavřít, že ustanovení § 10a písm. e) zákona o azylu představuje jistý filtr, jehož prostřednictvím je možné propustit do dalšího opakovaného řízení o udělení mezinárodní ochrany již jednou rozhodnutou věc. Jedná se přitom o výjimku, kterou je třeba vykládat restriktivně tak, aby byl respektován jeden ze základních principů rozhodování ve veřejném právu, a sice princip právní jistoty, jehož výrazem je i překážka věci pravomocně rozhodnuté, tzv. res iudicata, resp. v daném případě res administrata. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění obou [v tomto ustanovení] uvedených podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu nové žádosti, jež může vést k jinému

rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí [...].“

V posuzované věci žalobkyně uvedla, že žádost podala ze stejných důvodů jako v prvním řízení; za novou skutečnost označila pronásledování přítele pro členství v hnutí Varta-Ruch a v jeho důsledku obavu o sebe a syna z možného pronásledování na Ukrajině. Z uvedeného vyplývá, že se důvody předchozí a současné žádosti částečně překrývají (snaha o legalizaci pobytu), avšak sdělila-li žalobkyně (v žádosti a při pohovoru), že se obává pronásledování, uvedla novou skutečnost, kterou bez svého zavinění (nevěděla o ní), nemohla uplatnit v předchozím řízení. Toho si byl ostatně správní orgán plně vědom, a proto také s žalobkyní provedl dne 5. 10. 2009 pohovor za účelem bližšího objasnění důvodů podané žádosti. V opačném případě by totiž k provedení pohovoru nepřistoupil, protože podle § 23 odst. 1 zákona o azylu se pohovor s žadatelem o udělení mezinárodní ochrany neprovádí v případě, kdy lze řízení zastavit z důvodu nepřipustnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany. To ostatně vyplývá z rozhodovací činnosti správního orgánu, která je soudu známa z jeho úřední činnosti. Za dané situace je soud toho názoru, že v řízení nebyla dostatečně chráněna práva a oprávněné zájmy žalobkyně a jejího syna, protože postup žalovaného v projednávané věci nebyl v souladu se zákonem, zejména při posouzení, zda žalobkyně uvedla novou skutečnost. Správní orgán na projednávanou žádost zcela mechanicky aplikoval ustanovení zákona o azylu o nepřipustnosti žádosti a zastavení řízení. Napadené rozhodnutí nadto ani řádně neodůvodnil. Navíc na straně jedné konstatuje, že žalobkyni nebránily žádné objektivní okolnosti v tom, aby nyní uváděné informace sdělila správnímu orgánu již v předchozím řízení (nikterak se však nevypořádává s tvrzením žalobkyně, že o nové skutečnosti dříve nevěděla) a na straně druhé (rovněž bez bližšího odůvodnění) uvádí, že z pohledu správního orgánu není relevantní tvrzení žalobkyně, že se jí přítel o pronásledování obával dříve informovat. Jestliže správní orgán neuvěřil žalobkyni v tom, že uvedenou novou informaci od přítele dříve neměla, měl tento svůj závěr v odůvodnění rozhodnutí argumentačně podložit, což se však v rozporu požadavkem zákona na řádné odůvodnění rozhodnutí správního orgánu nestalo.

Na závěru soudu o pochybeních správního orgánu nemá vliv ani to, že žalobkyně při pohovoru neposkytla správnímu orgánu dostatek konkrétních informací o pronásledování přítele a důvodech svých obav. Je tomu tak proto, že tvrdí-li žalobkyně, že se jí přítel obával se svými problémy na Ukrajině dříve svěřit, a správní orgán v napadeném rozhodnutí toto tvrzení neoznačil za smyšlené či nepravdivé (bez bližšího odůvodnění uvedl jen, že je irelevantní), nutno mít zato (až do doby než se případně prokáže opak), že příčinou opožděného a nedostatečného informování žalobkyně o přítelových problémech v zemi původu byly pouze obavy přítele sdělit žalobkyni jakékoli včasnější a konkrétnější podrobnosti ke své situaci v zemi původu. Protože správní orgán neprovedl v řízení důkaz správním spisem týkajícím se žádosti přítele žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany, ani jmenovaného nevyslechl jako svědka (na tomto místě soud připomíná, že správní orgán není vázán jen návrhy účastníků řízení, ale že v řízení postupuje tak, aby byl v potřebném rozsahu zjištěn skutkový stav věci), trpí řízení o opakované žádosti žalobců vadou spočívající v nedostatečném zjištění skutkového stavu věci, neboť pouhý odkaz (opět blíže nekonkretizovaný) na závěr rozhodnutí ve věci přítele žalobkyně, podle kterého nebyly shledány důvody bránící příteli žalobkyně v návratu do země původu, je rovněž nedostatečný.

Závěrem odkazuje soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2010 č.j. 4 Azs 62/2009 – 65 (vycházející z rozsudků téhož soudu ze dne 26. 5. 2004 č.j. 1 Azs 45/2004 – 75 a z 18. 12. 2003 č. j. 2 Azs 51/2003 – 44), podle kterého „*zvláštností řízení ve*

věcech mezinárodní ochrany je mimo jiné i skutečnost, že důkazní břemeno představuje v první fázi řízení zejména povinnost tvrzení, která dopadá výhradně na žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žadatel v této fázi nese důkazní břemeno v podobě břemene tvrzení, s nímž do řízení vstupuje). Toto tvrzení má pro tento typ řízení zásadní význam, neboť žadatel o udělení mezinárodní ochrany se nezřídka nachází v situaci důkazní nouze (kdy z pochopitelných důvodů s ohledem na specifickou povahu tohoto řízení není schopen předložit správnímu orgánu dokumentární či jiné hodnověrné důkazy), a právě proto utváří rámec zjišťování skutkového stavu především svým věrohodným tvrzením. Z tohoto důvodu také hraje v této fázi řízení, tj. na jeho počátku, klíčovou roli pohovor s žadatelem. V průběhu pohovoru samotného a v dalších fázích řízení je již povinnost osvětlit všechna relevantní fakta rozložena mezi něj a správní orgán, který je povinen zjištěná fakta a získané podklady objektivně vyhodnotit, a učinit jim odpovídající zjištění.“

Vzhledem k výše uvedeným důvodům zrušil soud podle § 78 odst. 1 s. ř. s. žalobou napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž je žalovaný vázán predestinovaným právním názorem, podle kterého žalobkyně podala opakovanou žádost, ve které uvedla novou skutečnost, v důsledku čehož nebyly splněny podmínky k zastavení řízení z důvodu nepřijatelnosti žádosti.

Protože soud rozhodl o věci samé, nezabýval se již návrhem žalobců na přiznání odkladného účinku žalobě.

Žalobci byli ve věci úspěšní; měli by proto právo na náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože ale ze soudního spisu vyplývá, že jim žádné náklady v souvislosti s podáním a projednáním žaloby nevznikly, rozhodl soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, Moravské náměstí 6, Brno (§ 102 a násl. s. ř. s). Kasační stížnost se podává u Krajského soudu v Praze ve lhůtě do dvou týdnů po doručení tohoto rozsudku. Stěžovatel musí být zastoupen advokátem. Jiné opravné prostředky nejsou přípustné.

V Praze dne 13. srpna 2010

JUDr. Věra Šimůnková, v. r.
samosoudkyně

Rozsudek byl vyhlášen dne 13. 8. 2010 (§ 49 odst. 11, § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní).

Za správnost vyhotovení: Marie Lopourová